

MIT MUTAT AZ ÓRA?

AZ IDŐFOGALOM ALAKÍTÁSA, GAZDAGÍTÁSA

Készítette: Wagner Éva

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 2. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Mit tudunk az időről					
A)	A tanulók a tanító utasítása szerint csoportokat alkotnak, és az előzetesen gyűjtött órákból tablót készítenek, megnevezve az órák fajtáit: falióra, karóra stb. 10 perc	Esztétikai érzék Finommotorika	Csoportmunka – tablókészítés	gyerekek által gyűjtött képek, ollók, ragasztó	P1 (Mit tudunk az időről?)
B)	Közösen beszélgetnek az órák fajtáiról, ezután a tanulók órákat rajzolnak. 10 perc	Kreativitás Alkotókészség	Frontális – önálló munka, rajzolás	rajzlapok, rajzeszközök	
C)	Idő a zenében, a mesékben A tanulók az általuk ismert művek közül össze- gyűjtik azokat, ami az idővel kapcsolatos. A tanító a táblára jegyzi ezeket, néhány részletet be is mutatnak. 10 perc	Emlékezet Kreativitás Asszociációs képesség	Frontális – gyűjtőmunka	csomagolópapír, vastag filc	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
D)	A tanulók olyan képeket rajzolnak, amelyek az időt, az idő múlását vagy változását bemutatják be. 10 perc	Kreativitás Finommotorika Asszociációs képesség	Frontális – önálló munka, rajzolás	rajzlapok, rajzeszközök	
I. b) Az idővel és az órákkal kapcsolatos munkák bemutatása					
A)	Kiállítást szerveznek az elkészített anyagokból. 5 perc	Kreativitás Véleményalkotás	Kooperatív – kóborlás a teremben		P2 (Kiállítás) gyurmaragacs
I. c) Az idő múlásával kapcsolatos kifejezések értelmezése					
A)	A tanulók párban vagy csoportban az idő múlásával kapcsolatos kifejezéseket értelmezik a munkafüzetben mondatba foglalással, szituációk gyűjtésével. 10 perc	Szókincsbővítés Együtműködés Emlékezet	Páros vagy csoportmunka – feladatmegoldás	D1 (Az idő múlása)	P3 (Az idő múlása)
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II. a) Tájékozódás az időben					
A)	A csoportok elolvassák a szókétyákra írt szöveget, majd közös megbeszélés alapján sorba rendezik a kártyákat. Ezután ellenőrzik a feladat megoldását. A következő fogalmak szerepelnek a szókétyákon: év, nap, hónap, óra, perc, másodperc. 10 perc	Gondolkodásfejlesztés Soralkotás Együtműködés	Kooperatív – soralkotás	a tanító által elkészített szókétyák	P4 (Tájékozódás az időben)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. b) Hónapok és évszakok az évben					
A)	A párok a hónapok neveit sorrendbe rakják, és évszakokhoz rendelik a <i>Hónapsoroló</i> c. vers segítségével. A gyerekeknek kell az összetartozást jelölni, majd a megadott minta alapján javítani. 10 perc	Emlékezet Együttműködés Olvasás Rendszerezés	Páros munka – feladatmegoldás	D2 (Hónapsoroló) hónap- és évszak- neveket tartalma- zó szókártyák	P5 (Hónapsoro- ló)
II. c) Születésnapok az évben					
A)	Születésnap-naptár készítése Az év hónapjait jelölő táblázatba jelöljük be közö- sen, mikor van a tanulók születésnapja. Mindenki névkártyát készít, rátűzi a falinaptárra a saját ne- vét és a születésnapot jelölő kis lapocskát. 10 perc	Egymásra figyelés Tájékozódás az időben	Frontális –	névkártyák, fali- naptár, ragasztó	P6 (Születésna- pok)
II. d) Rakd sorba!					
A)	A csoportok különböző események mozzanatait ábrázoló képkártyákat sorba rendeznek az esemé- nyek egymásutániségának megfelelően. (ok-okó- zati összefüggések, megelőzés, rákövetkezés) 5 perc	Emlékezet Elemzés Logikai képesség Együttműködés	Kooperatív – soralkotás	D3 (Rakd sorba!) képkártyák, ra- gasztó	P7 (Rakd sorba)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. e) Mennyi ideig tart?					
A	Mennyi ideig tart egy perc? 5 perc	Időérzék Önismeret	Frontális – játék		P8 (Mennyi ideig tart?) másodpercmuta- tós óra
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELES					
III. a) Miért fontos, hogy betartsuk az időt közös tevékenységeink során					
A	Beszélgetés: miért fontos, hogy betartsuk az időt közös tevékenységeink során? (A fontosabb megállapításokat írjuk fel papírokra.) 5 perc	Önismeret Beszédkészség	Frontális – beszélgetőkör		P9 (Miért fontos?) csomagolópapír, vastag filctollak
III. b) Szabályaink					
A)	Szabályalkotás: az eredményes együttműködés szempontjából fontos időtartamokkal kapcsolatos megállapodás(ok) megalkotása. 15 perc	Önismeret Együttműködés Tolerancia Önszabályozás	Kooperatív – beszélgetőkör Frontális – megbeszélés		P10 (Szabályaink) csomagolópapír, vastag filctollak

Mellékletek

P1 MIT TUDUNK AZ IDŐRŐL?

Előkészítéshez: A tanító a tevékenység megkezdése előtt előzetesen adja ki a gyerekeknek feladatul, hogy gyűjtsenek olyan képeket, amelyek órákat (vagy bármilyen egyéb, az idő mérésére használható eszközöket) ábrázolnak. Ezeket a képeket előzetesen összegyűjthetjük, de szervezhetjük úgy is a munkát, hogy a gyerekek csak a közös tevékenység megkezdésére hozzák magukkal. A tanító döntse el, hogy az ő osztályában melyik eljárás a megfelelő. Előzetes gyűjtőmunkát a zenével és a mesékkal kapcsolatos csoportmunkához is adjunk ki. Ha van az osztályban zenét tanuló vagy szívesen éneklő gyerek, és vállalkozna ilyen darab bemutatására, azt előre beszéljük meg vele. Ez mindenesetre nagyon gazdagítaná a feldolgozást, és motiválná a többieket is.

Csoportszervezés: Célszerű ehhez a tevékenységhez szimpátiacsoportokat létrehozni, amelyek a II/5. tevékenységig mindenképpen együtt maradnak. Ha azonban a tanító nem kíván munka közben csoportot váltani, akkor a II/5-ös tevékenységnél leírt csoportszervezési módszert alkalmazza most is.

A) és B) *tevékenységek megszervezéséhez:* A gyűjtött, illetve rajzolt anyag bemutatásához kétféle mód közül választhatunk. Vagy nagyobb méretű tablót készítünk (ehhez csomagolópapírt használunk), vagy az elkészült munkákból albumokat fűzünk össze. A helyi adottságokat figyelembe véve a tanító döntse el, hogy melyik módszert választja, ennek megfelelően szervezze a csoportok munkáját.

(Ha valamelyik csoport hamar elkészül a munkával, az II/2. B) feladat megoldását elkezdheti, így ez egyfajta időkitöltő feladat szerepét is játszhatja.)

C) Ha az előzetes tájékozódás alapján úgy látjuk, hogy több gyerek is felkészült egy-egy mű bemutatásával, akkor itt frontálisan szervezzük a tevékenységet, bemutató módszerrel. Nemcsak zenemű, de egy vers vagy meserészlet előadására is felkészülhetnek a gyerekek.

D) A munka megkezdése előtt beszélgessenek arról, hogy mivel tudják szemléltetni az idő múlását. Azok a gyerekek, akik ezt a feladatot választják, illetve kapják, egyénileg készítik el a rajzokat. A végén beszéljék meg, hogy ki mit rajzolt, és miért.

P2 KIÁLLÍTÁS

A, B, D, – A tanító vezetésével a csoportban elkészített munkák kiállítása

Mivel a kiállítás elkészítésében az egész osztály nem tud részt venni, miközben a kiállítási anyagokat készítő csoportok képviselői a tanító vezetésével összeállítják a kiállítást, a többiek a korábbi csoportokban vagy párokban dolgoznak. Néhány az idő múlásával kapcsolatos kifejezést, helyzetet értelmeznek. Ebben a feladatban az a cél, hogy ráirányítsuk a gyerekek figyelmét arra, hogy az idő múlásának érzékelése eléggé szubjektív, ha jól érezzük magunkat, gyorsan múlik az idő, ha unatkozunk, néhány perc is nagyon hosszú időnek tűnik.

A kiállítás elkészülte után mindenki megnézi, majd megbeszélés következik.

(Ha a ráhangolás során csak a D feladatot választottuk, akkor a kiállítás szervezése elmarad, ebben az esetben az erre szánt 5 percet a bemutatók megbeszélésére fordítjuk.)

P3 AZ IDŐ MŰLÁSA

A mellékletben megadunk olyan mesékből származó kifejezéseket, amelyet valamilyen módon az idő múlásának érzékeltetésére használnak. Ezek értelmezése, megbeszélése a feladat páros vagy csoportmunkában. Akkor válasszuk a páros munkát, ha a gyerekek így szeretnek jobban dolgozni, egyébként érdekesebb a csoportmunkát használni, mert így egy-egy kifejezéséhez több értelmezés is elhangozhat. Az is járható út, hogy néhányan párban, mások pedig 3-4 fős csoportokban dolgoznak a feladaton.

P4 TÁJÉKOZÓDÁS AZ IDŐBEN

Csoportok megalkotása: a csoportok lehetnek a korábban létrejött csoportok, de lehet változtatni is. Ha a korábban együtt dolgozó csoportok létszáma négynél nagyobb volt, akkor mindenképpen változtassunk, mégpedig úgy, hogy 3-4 fős csoportokban dolgozhassunk tovább. A csoportok kapják meg a szókétyákat, rendezik sorba a legrövidebbtől kezdve, a megoldást ellenőrzését a javítókulcs segítségével önállóan végezzék el.

A csoportokban a gyerekek elolvassák a szókétyákra írt szöveget, majd közös megbeszélés alapján sorba rendezik a kártyákat. Ezután ellenőrzik a feladat megoldását.

P5 HÓNAPSOROLÓ

A csoportoknak adjuk oda a hónapsoroló verset (ha nincs benne az olvasókönyvben, akkor a mellékletből is másolható). A gyerekek olvassák föl egymásnak a versikét, mégpedig úgy, hogy a négyfős csoportokban alakuljanak párok, akik egymásnak felolvassák a szöveget. Páronként mindenki olvas, és ellenőriz is. A verset a hónapnevek sorrendbe rakásához használjuk segítségként.

Ez után a csoport bontsa ki a borítékot, amely a hónapok és az évszakok nevét jelölő szókétyákat tartalmazza. Rendezzék sorba a hónapneveket a mondóka alapján (ha nem emlékeznek, használhatják a szöveget), majd csoportosítsák a hónapokat az évszakoknak megfelelően.

P6 SZÜLETÉSNAPOK AZ ÉVBEN

A születésnap-naptár készítéséhez használhatunk bármilyen falinaptárt. A gyerekek írják fel a nevüket egy olyan névkártyára, amelynek mérete alkalmazkodik a választott falinaptár méretéhez, írják oda, hogy melyik hónap hányadikán születtek, majd ezeket a névkártyákat helyezzük el közös naptárra.

Ha a használt falinaptár valamilyen különleges jelölést tesz lehetővé, alkalmazzuk azt! Ha nem áll rendelkezésünkre falinaptár, akkor egy csomagolópapírra készítsük a naptársémát a hónapok nevével, és a gyerekek ide tűzzék, illetve ragasszák saját névkártyáikat.

P7 RAKD SORBA!

Az előző tevékenységnél kialakított csoportokban folytassuk a munkát. A gyerekek a rendelkezésükre álló idő alatt annyi képet rakjanak sorba, amennyit tudnak, ha az egyik csoport elkészül a

munkával, és el is mondták, hogy szerintük mi a helyes sorrend és miért, akkor kapjanak másik feladatot. Itt az a fontos, hogy a gyerekek észrevegyék a képeken ábrázolt, ok-okozati összefüggéseket, és mindenki megértse, hogy az ok időben megelőzi az okozatot. Ha a gyerekek egy képsorra több elfogadható alternatívát is kidolgoznak, fogadjuk el mindegyiket. Fontos, hogy a tevékenység közben törekedjenek saját elképzeléseik megfogalmazására, és az, hogy kompromisszumot kössenek a vitás kérdésekben.

P8 MENNYI IDEIG TART?

A tanító kérje meg a gyerekeket, hogy mindenki hajtsa le a fejét a padra, csukja be a szemét, és akkor álljon föl a helyén, ha szerinte már eltelt egy perc. Kérje meg a gyerekeket, hogy nagyon halkán mozogjanak, hogy lehetőleg senki ne befolyásolja a másikat a döntésben. (Várható, hogy a gyerekek sokkal rövidebbnek gondolják az egy percet, mint az valójában.) Ezután kérjük meg őket, hogy írják le, szerintük mennyi ideig tart nekik, hogy felöltözzenek, megfürödjenek, fogat mossanak stb. Kérjük meg őket, hogy ezeknek a tevékenységeknek az idejét szüleik segítségével otthon mérjék meg ténylegesen, és hasonlítsák össze az adatokat a becslésekkel. Ha az osztály összetétele miatt a feladatot többen nem tudják elvégezni, hasonló feladatokat megoldhatunk a napköziben vagy a szabadidőben közösen is. Ilyenkor természetesen lehet, hogy más cselekvéseket kell választani.

P9 MIÉRT FONTOS?

A feladat megoldásához nem kell újabb csoportokat alakítani. A feladat elvégzésével az a célunk, hogy a gyerekekben tudatosodjon, hogy a közös munka sikere érdekében mindenkinek törekednie kell a közösen meghatározott (vagy a tanító által kijelölt) időkeretek betartására. Ez a tanórai tevékenységekre éppúgy vonatkozik, mint bármilyen másra. A csoportbeszélgetések során a gyerekek gyűjtsék össze azokat a dolgokat, amelyek miatt ők fontosnak tartják az idők betartását. A tanító csak ott segítsen, ahol a gyerekek maguktól nem tudnak példát találni. Nyugodtan hivatkozhatunk az osztállyal közös élményekre, ahol az idő be nem tartása miatt a közös munka szenvedett csorbát.

P10 SZABÁLYAINK

A frontális beszélgetés során beszéljük meg a csoportokban felmerülteket, és alakítsunk ki közösen olyan fontos szabályokat, amelyek az idők betartásával kapcsolatosak. Az lenne a cél, hogy a gyerekek maguk fogalmazzák meg ezeket a szabályokat, és a közösen megalkotott szabályokat az osztályban jól látható helyen olvashatná mindenki az óra vége után is. A szabályalkotásnál figyeljünk arra, hogy ne szülessen olyan szabály, amely azt eredményezné, hogy például az egyébként lassabban írók-olvasók elkapkodják munkájukat, törekedjünk a pozitív megfogalmazásra.